

Tady je Matěj Skalický a tohle je Vinohradská 12.

Bosink, cenzura nebo ohrožení financování dlouhodobých projektů kvůli nečinnosti.

Část zaměstnanců ústavu pro studium totalitních režimů kritizuje ředitele Ladislava Kudrnu.

Pod otevřený dopis se podepsalo 19 pracovníků oddělení v stělování.

Kritizují mimo jiné odvolání svého šefa vedoucího oddělení čin Kapíši.

Vedení ústavu kritiku odmítlo.

Odvolává, odvolává a kritiku odmítá.

Šév ústavu pro studium totalitních režimů rozhádal se v něm už za se historici kvůli čemu.

Jak vlastně skoumat dějiny a potřebujeme na to speciální ústav.

Ptám se historika Michaela Stehlíka z Filosofické fakulty Univerzity Karlovy.

Dnes je středa 22. března.

Dobrý den, vítejte ve Vinohradské 12.

Dobrý den.

Ústav pro studium totalitních režimů opět plní titulní stránky médií.

Proč znovu?

Já vám pocit od roku 2007, když jsem po prvé seděl v radě ústru,

že zažíváme čas od času prostě dežavý jedná se o proverhejnost mnohy nepochopitelné personálě, nevím, jestli je vůbec pochopitelný pohled na dějiny,

nebo pohled tak interpretovat, třeba komunistickou minulost,

vždycky to skončí na nějakých konkrétních ménech, konkrétních káuzách,

jako kdyby se tam děli sřítat nějaké skupiny, které vidí dějiny jinak.

Takže zase je to teď toho tráska třeba v menším vidím redakce, paměť a dějiny,

a její výměna, ale ve větším, což považují vlastně za to jediné fatální,

viditelné, závažné, je nějaké hrožení do sevadního zdělovacího směru,

nebo zdělovací aktivity, která na ústruna byla neuvěřitelně objemných

a zároveň velmi pozitivních rozměrů.

My tohle to všechno teď probereme a pojďme se tedy odrazit od těch faktů.

Totíš, nový šév, který už je rok v ústru Ladislav Kudrná,

odvolává radočas opisu paměti a dějiny, odvolal čeňka píchu,

šefa oddělení vzdělování, následoval pak otevřený dopis od zaměstnanců

pro rado a prosenát, vedení ústavu mělo při také znemožnitří hření

už vytištěné odborné publikace 13 objektů z nežčasného muza

a tak dále, a tak dále, a tak dále rozhádal se tu tedy v historici v ústru.

Ono to tak, jako vypadá, kdyby se historici hádali,

což ten ústr to, jako kdyby koncentroval, ale já si nemyslím, že neohátku.

Tam nejde o to, že tě lidé sedí ústolu a křičí na sebe,

tam jde o to, že je nové vedení toho ústavu,

a to postupuje po svém, mnohdy na to má samozřejmě objektivně právo,

jako vedení měnici redakční radu a podobně,

ale jindi zase stejně objektivně zasahuje třeba do nesmírně cenej obsahové práce.

Takže veřejnost těžko může chápat,

jestli lidého hádku, historiku, osobní zájmi,

nebo nějaký, řekním, až fatální, boj odějiny,

kdybych to řekl, nebo boj opamněť.

To pochopení je velmi složité,
hlavně když už je to trošku únavné,
v tom, že to vypadá, že se to ciklí,
každé dva, tři, pět let, a vypadá to pořád stejně.
Možná je ten fundament v samotném založení ústru po roce 2007,
jak je nastaven, co má bádát, jak to, kteří lidé vnímají, co má být hlavní báze ústru,
a potom přez názory nadějiny se dostáváme
i k osobním řekním je názorům, nebo osobním vztahům,
ale vznikný mám takový galimatia,
až je vlastně pohledná totalitní minulost na diktatury,
což má ústr vlastně skoumat,
je naprosto zastřen tímhle, co je v tom veřejném prostoru,
a už vůbec je stranou třeba,
jaková skvelá práci archivobezpečnostních složek,
kterému se pozařilo za leta letoucí mimořádně otevřít archivy
jako celý dokument, na kterým pracují už generace studentů, historiku a dalších.
Archiv bezpečnostních složek, ten spravuje právě ústr mimo to,
tedy historici mají bádát a mapovat to období nesvobody 38 až 45
a 48 až 89, tak dělají to podle vás dobře?
No to je na tom právě zajímavé, ten zákon vymezil,
že budeme bádát v rámci ústru 38 a 45 mezi mnichovem
a ústavním dekretem prezidenta Beneše a pak od unora 48
jako kdyby ty tři roky mezi 45 a 48 a tady byl standardní údobí.
To je možná problém vlastně toho fundamentu a základují,
že se politicky určili dějiny,
že se politicky určilo schéma, na kterém se bude bádát.
Za mě za poslední leta vznikli skvělé práce,
v rámci ústru hodně se pracovalo třeba na monografi,
chatí, že to je Zefa Pavla, nebo další hodně se udělalo
třeba ve výzkumu i protektorátu v rámci pohledu
na koncentrační tábora ženy, v rámci Pavli Pache.
To jsou prostě příklady, které se vlastně badaly dobře
a možná, kdybych měl popstat nějak tu křížovatku,
na které se ten odborný spod ještě může odehrávat bytě,
čest velmi často osobní, tak je to táska zdá ústrěje
čistě založen, kdybych to zjednu rušil, na dějiny represí,
zkrze represivní aparát, poznáme režim a poznáme, co jsme žili,
a na ty, kteří říkají, ano, represese jsou součásts,
kterou musíme v těch dějinách počítat, ale to nejsou celé dějiny.
Jsou tady nějaké osobní strategie, jsou tady nějaké pohledy lidí,
je tady nějaká míra podpory režimu, teď neříkám ani procenta a tak dále.
Prostě z dato zrcadlo represivního aparátu je to jediné,
co nám má pomoci pochopit třeba komunistickou diktaturu
a nebo zdak tomu nesmím je přistoupit, třeba i jiným způsobem

a potívat se na tě dějiny, do kterých zakomponujeme ten represivní aparát,
budeme s ním počítat, ale budeme se ptát o tevřeně i na jiné otázky.
Přece jenom jsme více než 30 let od konce komunistického režimu
a možná nastal čas vystoupit z toho černobílého viděního světa,
že pomolyzmus poznáme z klzé poznání jeho represé, ano, ale nejen.
A to myslím, že jestli bych měl někde najít tuhle křížovatku,
tak je to možná vneschoposti číté skupiny opustit, řekneme tenhle represivní fokus.
Historik Petr Zídek odvolaný šef redaktor časopisu Paměť a Dějiny
říká, že tu jsou dvě skupiny historiku.
Tady existují jak si dvě skupiny historiků,
které mají zcela diametrálně odlišné představy o tom,
které máme skoumat, jsou době dějiny.
Tak jak já to chápu, tak jsou tu tě jední, kteří chtějí dělat vědu,
tak jak se má skoumat historie podle těch vědeckých standardů,
jak jsme na nezvyklí výných oborech,
pak je tu ta druhá skupina podle něj tedy menšina,
lidí, kteří hájí a priori anti-komunismus,
předem dané pravdy nespochybnitelné,
pravdy bez nějakého dalšího skoumání. Vnímáte to stejně?
Petr Zídek možná použil potřebné mediální zjednodušení.
Myslím, že tady nejsou skupiny historiku.
Tady je trend, který nepovaždu za většinový,
v tom bych jsou hlasil Petr Zídkem,
který mluví o tom, že jak jsem řekl z krzé
slavské státní vezpečnosti a represy to poznáme,
a možná pozitivisticky přepsáno, nepotřebujeme nic více,
a je to potřebr ten společnosti neustále vracet.
Ale ten zbytek historiku, kdybych to takto nazval,
to není jaká jedna skupina. Tam jsou velmi různorodné přístupy,
tam jsou lidé z různými subjektivními názory na dějiny, na svět,
který se baví o nových konceptech,
třeba velkým tématem o hledně vzdělávání public history.
Prostě v naše do toho přemýšlení i to,
jak tyto předměty a nebo témata rezonují dnesle společnosti,
kdo je, jak používá.
Takže to zjednodušení na dvě skupiny je podle mě nebezpečné v tom,
že pak to vypadá, že se dvě skupiny perou odějiny.
Ale já si myslím, že je tady skupina,
která se snaží v hozovkách jako vyset na těch kartonech archiivního materiálu,
které popíše a připíše dějiny ve smyslu represí.
A pak jsou zde jednotlivci, kteří vypadají jako skupina,
ale mají různé názory, kteří vidí vědu jinak.
A ona ta věda, historická věda,
použil bych jednot z klasiku historické vědy,

pohlavají na, který říká, mě nejsme úplně věda.
Naše vědeskost je založená na kritice.
A ta kritika pramenu může být prostě z různých uhlů,
můžeme použít sociologické přístupy,
můžeme psychologizovat dějiny, po vzoru Marka Bloch a podobně,
ale to přesně není jedna skupina.
To je jednodušnost o tevřenosti,
a schopnost myslet o dějinách jinak,
ale ne to, že tady neexistuje podle mě mediálně vytvořená barikáda,
na jedné stojí zavilí antikomunisté,
a na druhé zavilí revizionisté.
Ale jedna skupina, která si myslí,
že se represé to poznáme celé,
a pak historici, které říkáj, ale dějiny nejsou jednodušné.
Takhle si to zase zjednodušuje já.
Ale schodeme se asi na tom, že lidé,
kteří ty spory sledují,
aniž by viděli vlastně do dění v ústrů,
nějakým způsobem hloubějí,
tak to můžu vnímat jako žabomíší války.
Mohou, a vlastně si myslím,
že sela logicky to tak vnímají,
protože oni ty dějiny 20. století
mají nesmírný potenciál oslovit veřejnost,
nějaké skrace, medializaci.
Právě v tom, že se zahrají na emoci,
ve smyslu oni relativizují dějiny,
bylo to zločine, nemusím přemýšlet.
Vytáhně se jeden, dva, pět absurdních výroku,
které znamené vidíte, co ty historici
o nich si teoretizují, ale my jsme
seděli v kriminálech.
Trošku to jako zjednodušuje taky.
Takže ano, veřejnost to musím nívat takto,
ale tady bych pohužil třeba,
příklad toho, co se odehrává v celéto oblasti
vzdělávání v rámci ústrů,
když probíhá aktuální spor
a máte tam velký tím lidí,
která získává nějaké ceny a ocitnou se v této krizi, jako by sporu, který vypadá na veřejnosti velmi
ostře,
tak pak se podíváte po tu petici,
která je podporuje a tam jsou stovky a stovky učitelů dějepisu.
Podíváte se na ten tým, který tu učepnici vytvořil,

a to je skoro 20. historiku
mezi Masarykovou univerzitou, Ustrém, Akademí, Vět,
dalšími institucemi, to prostě není tak,
že tady nějaká vzdělávací skupinka
relativizující historiku, která chce ovlivnit negativně
naši mládež, tady o to, že znikla v dobrém nová generace historiku,
jsou tomuž napropojene generace,
která to chce dělat jináka třeba učit děti kriticky myslet,
ne v černobílých prostě kamenech černá bíla,
ale dobrat se k tomu, že ano, toto období bylo zločinecké,
to dñíro netvrdí, že není.
Bojíme se o soudobých dějnách jako učepnici,
ale já ji používám jako příklad právě v tom,
tady najednou je v našem veřejném prostoru
i na školách prostě nový a jiný přístup dějnám,
který ale má vezd ke kritickému myšlení a diálogu,
ané k předkládaným a memorovaným pravdám,
protože memorované pravdy jsou ploché,
ve smyslu, že vy je v dovnitř nepřijmete, ani emoci, ani myšlením,
zatím co když se k tomu doberete, a já věřím,
že právě zklžete tyto aktivity, no tak o těch dějnách
budete přemýšlet včetně vědomí třeba nebezpečí diktátory.
Co se s toho paláte s nežitem věžným dělat?
Jako vnespoušáním prostě možným člověkům.
Jasně, s mani původání ho nespouším.
Jako dneska mě překvapil ospíš jako reakce,
ty komunistické strany a to, jak oni to vzali.
Největší výhoda nepochybně je ta,
že oni sami chápul ty dějiny.
Je to něco víc, než jenom strojí memorování dat.
To myslím, že ten zjednodušený pohled černá
býla represe a oběti
prostě nemůže fungovat v přenosu do další generací,
které nemají ať už u rodine
nebo své osobní paměti, ten komunizmus
vlastně takto zažítí na tož nějaký protektorát.
Tady to vidím vlastně jako trošku velkou škodu,
že těmi to spory se sám ústo dostává na nějakou křižovatku
ve smyslu plnosti.
Tě lidé, kteří budou vnímat tyto spory,
se budou ptat a má ta instituce smysl,
protože my, co vidíme z té instituce, jsou ty spory.
My vidíme, že se hádají.
A potřebujeme je, když se hádají.

A kdybych měl odpovědět velmi stručně,
potřebujeme slušný archiou bezpečnostník
složit takto otevření.
Rozhodně potřebujeme takto s kvělou vzdělávací iniciativu.
A kud se má báda to komunizmu nebo do běhne svobody,
tak ten otazník zdá potřebujeme k tom ústr
je vlastně relevant.
Já se ještě odrazím od toho příkladu učepnici,
točíš, jestli to chápu správně,
tak nové vedení by mohlo
a pokud to tak už dělá,
tak kretizuje tu učepnici kvůli tomu,
že považuje ten badatelský způsob
za revzionistický.
Já nechci mŕli vidět za to vedení, tam se objevili příklady
nějaké absurdní ilustracie,
která se objevuje v té učepnici,
že to deho nestuje Milad Hohrákov,
jako příklad, který byl použit ve řejném prostoru.
Co na té ilustracie bylo?
Je to ilustracie výtvarníka,
který pojál tu popravo jako ladovsky,
kde je to ladovský obrázek někoho pověšeného.
Ono to vypadá samo o sobě, vytraženě absurdně,
kdyby to tam nepatřilo,
ale pak se podíváte dále,
zjistíte, že ta doba represí
má asi 11 strán v té učepnici
v četně vysitlování kontextu
s jasnými tezemi,
že poprava Milad Hohráková
byla jedna z nejzrudnějších záležitostí
a činu komunistického režimu.
Ale to je přesně to, když si vytrhnete,
jednu věce ukazujete, podívejte se,
že aktivitě jako o něčem,
co je nesmírně cene,
ale já bych si dovolil
z nějakou zkušeností veřejného prostoru.
Pamiětí historické obce
posledních 20-30 let říct,
že tady máme něco jedinečného,
a pokud ten samotný tým
vnímá a dokonce má potřebu veřejně

se vyjadřoval, že cítí
tlak z lediska vedení instituce,
tak při nejmějším je problém
v komunikaci toho vedení.
Nevidím do útrop,
že to беру jako ohrožení své bráče.
To musíme říct, vedení odmítlo
ty personální kroky, které učinilo komentovat.
Jak mluvčí, tak še vtedy
ústrů Ladislav Kudrna
prostě řekle, že se k tomu v tuto chvíli vyjadřovat nebudou.
Což tedy jestli chápu spravně
a odezíram z vašich slov,
tak to nepovažujete za minimálně slušné.
No nepovažují to vlastně za standardní,
protože nikdo nebere pravomoc odvolávat
vedoucí pracovníky, pokud jste řaditel,
to pravomoc se mi, ale pokud zároveň působíte v takt sítlivé oblasti,
jako je interpretace dějin, jako je vzdělávání,
a pokud pracovníci, které máte v instituci,
představují dokonce velmi
jako klíčový moment vzdělávání
oholeně dějin v 20. století
i pro samotné ministra svojškolství
v rámci metodik, no tak ta nekomunikace.
Ten pojem nestandardní bych bral
ještě jako eufemizmus.
Ještě jedna víc mi zajímá to,
tyž nejenom Petr Zídek už zmíněný,
ale že který v ústrů je nadále
tuším na poloviční uvazek
tak oba dva kritizují to,
že rada ústrů, nejvyšší organ,
je často prostorem pro trafiky
pro vysloužilé politiky.
Po trafiku jsou tam různí poslanci bývali a tak dále,
myslím si, že to je jeden z důvodu,
který vede k tomu,
že ten ústav se potom
ocitá vlastně jako
v takových hlubokých krizích.
Myslím si, že takto...
Vnímáte to podobně.
Měnována klíčem poslancké snimovny

a se na tu parlamentu,
tak samozřejmě tam politická rola
je nesporná, nehledně na to,
že tam máte bývalé senátory,
bývalé poslance, to je prostě realita,
která se tam vlastně odehráva.
Já jsem seděl v té první radě
od roku 2007, kde jsme tam
třeba za akademickou obec,
ze sedmi lidí byli dvě ještě
s profesorem Petrem Fialou, aktovalně premiérem
a my jsme měli, nechci mluvit za něj,
třeba jeden za základních problémů
zákoná 181-2007
má rada určovat
metody práce
u stru a pokud je rada
měnována snimovnou senátem
a teď tam budou sedět politici a senátoři,
oni mají v skutku podle zákoná
smyslupně stanovovat metody práce
pro historiky v rámci práce
s veřejným prostorem a pamětí.
To nedává moc smysl. To je nonsens.
A tam se vracím k spátky k té tezi,
který jsem řekl na začátek,
že ten jeden z problémů je možná
v tom fundamentu, tom půdorysu,
který byl nastoven, by jsme nebyli schopni,
ani jako sedmičlná rada, možná je to naše chyba,
neměli jsme i dorady, nebych byl se bekretický
stanovit něco jako smyslupné metody,
byly tam zástupce konfederace politických vězňů,
byly tam akademici, byly tam osobnosti
z 5. třeba s dissentem a dávalo to
možná nějakou logiku na první pohled.
Ale vlastně jsme sami docházeli
k tomu, pardon, sakryš,
jakou tu metodu a jaké metody
osobovat říct, že ten ústr má dělat, tady v tom je to vlastně
zlediska zákoná výrazně nedomyšlené,
jako kdyby někdo dokázal určit metodů
kritické práce s dějnami, tady je to
hranice té svobody historické práce

a kritické obádání.

No je tedy dobře, že byl ústr
s řízen státem, točíš mají mít
politici moc ovlivňovat to,
jak se zkou mají dějiny,

pokud takovou moc tu to chvíli mají?

Z podstaty by mít neměli, ale říká to někdo,
kdo dobrovolně stoupil do rady ústru v 2007.

Já si myslím, nebo tam moje někdejší motivace,
nebyla trafika, ale byla to motivace toho,
že já skutečně považují období nesvobody
ať už nazizmus nebo zejména na komunizmus
za v něčem mimořádné pro vývoj této společnosti.

A za mě byl ústr v rámci svého založení

naprosto zásadní pro jednu věc,

která byla jako by vedlejší efekt

a to je právě delimitace archivu

do rámci ministra vnitra

a dalších složek do archivu bezpečnostních složek.

Tady ty archivy nebyli realně otevřené

a pokud se ústr stál vlastně branou a cestou

pro delimitaci čili přípravu samostatného archivu,

který následně otevře archivy,

tak proto mimořádnou záležitost období komunizmu,

to je za mě jeden z hlavních jako výsledku cílu

a úspěchu tohoto zákona.

Ale zledem k tomu, že v zákonie je třeba to,

že ABS má přejít v roce 2030 do národního archivu,

tak to už jen 7 let, co kdyby tam přešel

k lidně nějakou malou novelou dříve

a za dílská bádání jsme se zvrátili zpět

na akademická a jiná pracoviště,

když nepotřebujeme, aby stát dělal

nějaký institút paměti.

Takže by pak ústr skončil?

Mohl by skončit.

Vestředu zase dá rada ústavu pro studium

totalitních režimů. Co může vyřešit?

To je na té radě.

Pokud vím tak mají na programu

tímavé body včetně právě oslovení

z toho oddělení vzdělávání,

ale zároveň, což asi v kontextu

nového služebního zákoná

je tam bot líběrového řízení
na ředitele či ředitelku archivu
bezpečnostních složek.
Takže můžeme se jenom tát, co bude dál
z lidiska dalších jako personálí
i nad tak citlivém bodě, jako je vedení
tohoto archivu, ale pokud budou
konfrontováni s tím, na co si stěžují
zaměstnanci oddělení vzdělávání
podporou, jak učitelské obce, učitelů dějepisů,
tak z další, kteří se třeba podíleli na té publikaci,
jimž právě těch nevatenná z lidí,
kteří se podíleli s akademiemi
a dalších univerzit, oslovilo hradu
s velkou podporou vlastně těch aktivit,
které jako s dělávacím způsobem
dělá, je na radě, jak si s tím letím
poradí a jak vlastně bude
se samotným vedením
ústavu komunikovat.
Může do toho sporu zasáhnout senát?
To má podle mě velmi omezené pravomocy,
kdy on samozřejmě směřuje k tomu,
kdy řeší třeba výroční zprávu ústrů
a budí zchválí nebo nezkválí
a směřuje to k funčnosti nebo nefunčnosti rady,
takže já jsem velmi skepticky,
že by k tomu senát jako takový měl zasáhnout.
Nedaj bože, aby do toho zasahuval,
když to řeknu takto, to by bylo už
jako vliv politiky na kvadrát.
Tady si myslím, že je to odpovědnost
konkrétních radních, kteří dostali
jak roli taky odpovědnost, to není židle v radě,
a nikdy jsem to takhle nějá nevnímal,
ale je to více odpovědnost těch té rady,
než samotného senátu.
A úplně závěrem, když jste říkal,
že to na první pohled skutečně vypadá,
jako kdyby se rozhádali historici,
ale že to nepovažujete úplně zahádku,
spíš možná, když to budu parafrázovat za takový sporu,
možná ješ trochu ideologické,
ale závěrem sporu o slušnosti hlavně

a o komunikaci.
Že za další roky
už to nebudeme znovu řešit nějaký problém
buď v ústru, nebo na akremické půdě
na nějaké vysoké škole,
ohledně toho jak skoumat dějiny
a že k sobě budou historici slušní.
Nemým, jestli bych byl s tomhletom
úplně optimistický, už jsem také řekl,
že dějiny 20. století
v to veřeném prostoru jsou velmi citlivé,
velmi často jsou používány
jako mediálního politický klacek,
takže takhle budou fungovat i dál.
Měru udělal reklamu, našlenou podkástu, přepište dějiny.
Když si myslím, že přepisován dějín,
tady bude vždycky, a vždycky bude
jsou části sporu, vždycky bude otázka prostě,
ale problém je, že ten spor nechtěje
akademické, jak lidně mediální,
jak noleje tady insituce,
která si má držít, tak si nárok napaměť,
tak to bude vždycky problém.
Tak moc díky, že jsme to mohli probrat.
Teský den.
Tohle už je všechno z Vinohradské 12
z pravodajského podkástu Českého rozhlasu.
Tners s historikem
s Filozofické fakulty univerzity Karlovy
Michalem Stehlíkem,
kterého zároveň můžete znát
z podkástu přepište dějiny.
Probrali jsme aktuální dění
v ústavu pro studium totalitných režimů
a řešili jsme, jak a proč
se dokážou historici rozhádat.
Vinohradská 12
tu pro vás bude i další dny,
vždy krát tady,
vydáváme novou epizodu
na všech podkástových aplikacích.
Od 6 od rána
jsme na webu irozhlas.cz
a po 10 dopoledne

ve vysílání Českého rozhlasu Plus.
Vlastnešenou zítra.